

AAN DE KEUKENTAFEL

KEES KLOMP:

"THUIS BEN IK MEER
LIBERAAL DAN LERAAR."

De essentie van de betekeniseconomie is de erkenning dat het leven het grootste goed is. We ervaren purpose als we contact maken met – en ons onderdeel voelen van – het grotere geheel. Als we dit doorvoelen, wordt het de natuurlijkste zaak van de wereld om ‘ons’ leven te wijden aan het dienen van ‘het’ leven. Alles is onlosmakelijk verbonden. We leven niet op de aarde, we zijn de aarde”, aldus **Kees Klomp**, zonder enige twijfel de grootste voorvechter van de betekeniseconomie in Nederland.

Het leven als grootste goed

TEKST **WILLEM VREESWIJK** | BEELD **ALFRED OOSTERMAN**

De keukentafel van Kees Klomp (53) staat sinds 2006 in het Drentse Drouwen, een klein dorpje midden in de natuur. Een bewuste keuze. Na een leven vol hectiek als marketingadviseur van internationale bedrijven kreeg hij in 2005 een burn-out. Tijdens een presentatie ging zijn lijf op slot met een paniekaanval tot gevolg. Hij wist niet hoe hij van het podium moest komen, wel wist hij dat dit het einde was van zijn loopbaan als marketingstrateeg. Het roer ging om. Hij besloot niet langer voor bedrijven te werken die alleen maar bezig zijn zichzelf te verrijken ten koste van de planeet of mensheid, maar zijn kennis en kunde alleen in te zetten voor een betere wereld. Hij richtte zijn bedrijf Karmanomics op, een naam die verwijst naar zijn boeddhistische levensbeschouwing. Sindsdien werkt hij met tomeloze inzet om de betekeniseconomie op de kaart te zetten. Hij schrijft boeken, treedt op, inspireert, geeft les

en helpt ondernemers – verdere – stappen te zetten in de betekeniseconomie.

Hij is getrouwd met Marion en samen hebben ze drie kinderen: twee volwassen dochters Eva en Ivy en Finn, hun zoontje van zeven. In Drouwen komt Kees tot rust. “Natuur heeft grote invloed op je energiehuishouding. In de natuur voel ik dat alles één is, voel ik de kern van het bestaan. Ik noem dat ecofulness. Ook discipline helpt me om te kunnen doen wat ik doe. Iedere dag begin ik met een meditatie en een con-

templatie en op vaste tijden zet ik een bericht op social media en ben ik in de natuur. Onlangs is bij mij de diagnose ADHD vastgesteld. Het was al wel duidelijk dat ik druk, dromerig en gevoelig ben, maar nu kan ik ook beter duiden waarom er ook soms een periode van overprikkeling is. Zo’n diagnose maakt het dan makkelijker om die noodzakelijke rust ook echt te nemen.”

WAARDEN

Kees komt uit een familie van ondernemers. Zijn ouders hadden in Haarlem-Noord een verfwinkel annex drogisterij en het lag in de lijn der verwachting dat hij – als vierde generatie – de winkel zou overnemen. “Ik ben gevormd door mijn twee opa’s. De ene opa was ondernemer en stemde op de VVD, de andere opa was een socialistische havenarbeider uit IJmuiden en stemde op de CPN. Ik kijk door de bril van een ondernemer, maar ben sociaal betrokken. Voor mij gaan liberalisme en socialisme – individuele vrijheid en collec-

**“ALS SAMENLEVING
HEBBEN WE BLIJKBAAR
ONZE HITTING ROCK BOTTOM
NOG NIET BEREIKT”**

tieve solidariteit - juist goed samen. Verantwoordelijkheid nemen voor alles en iedereen in je leven is de ultieme vorm van vrijheid."

In zijn jeugd was Kees vooral anarchist. "Ik speelde in een punkband, begon een studie politicologie en was vooral erg boos op de wereld. Ik deed mee aan demonstraties, maar merkte dat ik hiervoor langzaam maar zeker mijn intrinsieke interesse verloor. Ik voelde aan dat je met demonstreren de macht in handen laat van de mensen waar je het juist niet mee eens bent. In feite creëer je niets."

Op zijn 21ste maakte Kees een reis naar Thailand die zijn leven veranderde. "Ik was nog altijd overal tegen, ook tegen het geloof, ook tegen Boeddhisme. Toen ik echter voor een zes meter hoog boeddhabbeeld stond, gebeurde er iets met me. Een fysieke gewaarwording die mijn hart raakte. Een levensveranderende ervaring. Ik ging mij namelijk in het boeddhisme verdiepen en kwam erachter dat je ook op een andere manier naar het leven kan kijken: niet steeds tegen iets zijn, maar steeds voor iets zijn. Niet tegen haat, maar voor liefde, niet tegen exclusiviteit, maar voor inclusiviteit, etc. Alles waar je voeding aan geeft, groeit. Het is een cliché, maar juist in deze coronatijd zie je hoe waar dat is. Momenteel regeert de angstenergie en die zoekt een uitweg. Dat kan alleen als mensen een verklaring voor die angst kunnen bedenken. Daarom zijn er momenteel zoveel samenzweringstheorieën."

ERVAREN

"Purpose komt van binnenuit. Het is intrinsiek. Het is geen dictaat, het zijn geen opgelegde regels, het is een diep gevoel van binnen, dat je met anderen kunt delen. In dit kader spreekt mij het werk van Martha Beck erg aan. Zij gelooft in dissolutie, niet in revolutie. Niet je afzetten tegen..., niet het omverwerpen van... omdat je dan weer gelijksoortige machtsstructuren aan het opbouwen bent. Zij spreekt van het daadwerkelijk 'oplossen' van tegenstel-

"HET CORONAVIRUS HEEFT ME NEDERIG GEMAAKT"

lingen. Dat begint bij jezelf. Als je je eigen barrières kunt wegnemen, kun je het lijden in jezelf wegnemen en vandaaruit kun je, samen met anderen, bouwen aan parallelle werkelijkheden niet gebaseerd op tegenstellingen. Zo ontstaan commons, deelgenootschappen, herenboerderijen en andere alternatieve systemen die gebouwd zijn op het fundament van de liefde."

Kees is momenteel decaan aan de Hogeschool van Rotterdam. "Het is zo mooi om met jongeren te werken. Samen verdiepen we ons in de betekenis-economie, samen doen we onderzoek en stellen de vraag hoe het onderwijs er volgens hen uit zou moeten zien. Zo ontdekken we wat purpose is."

De leerlingen waren bijvoorbeeld zeer onder de indruk van Dirck Slabekoorn, filiaalmanager van de Jumbo in een van de armste wijken van Rotterdam. "In zijn supermarkt staan verbondenheid en gelijkwaardigheid centraal. Hij werkt, net als de Graystone Bakery in New York, met *open hiring*: mensen worden aangenomen ongeacht ervaring of achtergrond. Er is geen sollicitatiegesprek, maar een welkomstgesprek. Ook doet hij geen aangifte bij de politie als er iemand iets in zijn winkel steelt. Hij gaat het gesprek aan, want niemand is graag een winkeldief, er schuilt altijd een verhaal achter, zo is zijn filosofie. En het komt dan ook voor dat dieven een baan bij zijn Jumbo krijgen aangeboden. Dergelijke verhalen resoneren. Je ziet dan ook dat leerlingen hier iets mee gaan doen. Ze willen erover schrijven, een film maken, het verhaal delen en gaan op zoek naar andere voorbeelden. Purpose begint met doorvoeling, ervaring en het herkennen van je ware bedoeling."

HITTING ROCK BOTTOM

Het lijkt logisch dat we ons moeten inzetten voor een socialere en duurzamere samenleving. Socialer, omdat we een humane samenleving willen zijn die ook goed is voor ouderen, mensen in nood en mensen die uit de boot dreigen te vallen. Duurzamer, omdat we simpelweg de aarde leefbaar willen houden. Maar als we naar de uitslag van de verkiezingen kijken, dringt een ander beeld op. De partijen die geloven in marktwerking en eeuwigdurende groei winnen nog altijd stemmen. "Er is veel angst en weerstand. Nog altijd zijn er veel mensen die denken dat het klimaat niet verandert als ze op partij-

Aan de keukentafel

Doorgaans interviewt het New Financial Magazine financieel dienstverleners aan hun eigen keukentafel om te kijken wat hun beweegt, inspireert of raakt. Ditmaal een gesprek met Kees Klomp, een man die Nederland van een nieuw perspectief voorziet en een groot inspirator is voor heel veel bedrijven en mensen, ook in de financiële sector.

Eerdere keukentafelgesprekken waren er onder meer met Maarten Edixhoven van Aegon (lente 2018), Sjoerd Laarberg van Allianz (zomer 2018), Geert Bouwmeester van de Goudse (herfst 2018), Boudewijn van Uden van ASR (winter 2018), Marguerite Soeteman-Reijnen van Aon (lente 2019), Ingrid Visscher van de Vereende (zomer 2019), Antoinette Kalkman van Nationale Waarborg (herfst 2019), Carla Mutters van NHG (winter 2019), Femke Bakker van Turien & Co./Ansva-riDéa (lente 2020), Faisal Setoe van HDI Global Specialty (zomer 2020), Natasja Naron van Gabriël Financiële Bescherming (herfst 2020), Amba Zeggen van Risk & Governance (winter 2020) en Indra Frishert van Dazure (lente 2021).

en stemmen die tegen klimaatmaatregelen zijn. Het ontbreekt vaak aan bewustzijn, veel mensen zien de urgentie nog altijd niet en er is veel onkunde. We zijn volop bezig met symptoombestrijding, terwijl echte problemen niet worden aangepakt. En zolang je dat niet doet, keert het altijd terug. Een jeugdvriend van mij was alcoholist. We hebben hem wel honderd keer geconfronteerd met zijn destructieve gedrag. Niets hielp. Pas toen hij in beschonken toestand zijn auto in de prak reed en publiekelijk aan de schandpaal werd genageld, schaamde hij zich dood. Zijn *hitting rock bottom* was voor hem de ommekeer. Het kwam uit hemzelf”.

Zelf heeft Kees dit punt ooit ook bereikt toen hij een burn-out kreeg. “Dat was inderdaad mijn ommekeer. Ik wist dat de producten die ik mensen aan probeerde te smeren destructief waren voor onze samenleving en planeet. Het is goed om daar bewust van te wor-

“NIET TEGEN HAAT, MAAR VOOR LIEFDE, NIET TEGEN EXCLUSIVITEIT, MAAR VOOR INCLUSIVITEIT”

den en vervolgens het boetekleed aan te trekken. Ik voel schaamte en schuld en blijkbaar was er een burn-out voor nodig om mijn gedrag te veranderen. Misschien geldt dit ook voor de maatschappij als geheel. We hebben het dieptepunt blijkbaar nog niet bereikt, ook al wordt de kans met de dag groter dat er überhaupt geen ommekeer meer mogelijk is. Mensen zijn snel op hun tenen getrapt, er is weinig zelfreflectie. Mensen voelen zich vaak persoonlijk aange-

vallen en daarmee wordt het echte probleem niet geadresseerd. We zullen de problematiek moeten onderkennen en samen werken aan oplossingen. Daar hebben we iedereen bij nodig.”

“Als je eenmaal hebt gezien dat alles met alles is verbonden en dat we onlosmakelijk deel uitmaken van het geheel en het geheel van ons, dan kun je nooit meer anders naar de wereld kijken. Beroemd is het gedicht ‘Er drijft een wolk in dit vel papier’ van de Vietnamese boeddhistische leraar Thich Nhat Hanh. Hij beschrijft dat het vel papier er niet zou zijn zonder de wolken, de regen, de bomen, de zon, de hout-hakker, de tarwe, het brood. ‘Als we nog dieper kijken, zien we dat we er ook zelf in zijn. Dat is niet zo moeilijk in te zien: wanneer we naar een vel papier kijken, wordt het vel een deel van onze waarneming... We kunnen dus zeggen dat alles hier is, in en met dit vel papier. Er is niets aan te wijzen dat niet hier is - tijd,

ruimte, de aarde, de regen, de mineralen in de bodem, de zon, de wolk, de rivier, de warmte... Dit vel papier bestaat omdat al het andere bestaat', zo besluit Thich Nhat Hanh zijn gedicht. Kees heeft een soortgelijke versie gehoord van Cuong Lu, een monnik die Thich Nhat Hanh goed kende. In dat gedicht wordt alles in het universum zichtbaar in een bloem. "Wie zo naar de wereld kijkt, zal er ook naar handelen."

LIBERAAL

"Thuis ben ik meer liberaal dan leraar", zegt Kees. "We hebben onze kinderen altijd vrijgelaten om hun eigen route te bepalen. Hooguit probeerden we hen te bekrachtigen in hun ontwikkeling. We voerden ook geen diepe gesprekken over de wereldproblematiek en de betekeniseconomie, maar vormden een gewoon gezin met huisdieren en spelletjes. De diepe gesprekken over de wereldproblemen voeren we eigenlijk pas de laatste jaren. Onze jongste dochter is veganist, woont in een tiny house, is tattoo artist en zeer geëngageerd. Nu bespreken we wel de toestand in de wereld. En onze oudste dochter is lerares. Met haar voeren we diepe gesprekken over pedagogiek en de rol van het onderwijs in de samenleving. Mooie gesprekken die ons nog dichtert tot elkaar brengen en waar we steeds weer van leren. En met mijn zoontje van zeven voetbal ik vooral graag en vaak."

De gevolgen van de coronaperiode heeft Kees van dichtbij meegemaakt. "Mijn beide ouders hebben corona gekregen en mijn vader was er niet best aan toe. Toch durf ik te stellen dat corona de relatie met mijn vader heeft verrijkt. We hebben kwetsbaarheid gedeeld. Tegelijkertijd heeft het me nederig gemaakt tegenover het virus. Ik begreep heel goed dat zoveel duizenden mensen dit mee hebben moeten maken en dat zoveel mensen hun geliefden aan het virus zijn verloren. Achteraf gezien is het een louterende ervaring die me zachter heeft gemaakt. Dat geldt voor veel mensen. Ik hoop dat we dit kunnen vasthouden." ■

KEES KLOMP

Kees Klomp studeerde politicologie en communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. Hij speelde in een punkband en ergerde zich dood hoe in de jaren negentig reclamemakers van hiphop een commerciële wittemannencultuur maakte. Voor zijn scriptie kwam hij in contact met beroemde reclamemakers, die toch ook gewoon aardige mensen bleken te zijn. En zo rolde hij in de reclamewereld. Bijna vijftien jaar was hij werkzaam als marketingadviseur bij gerenommeerde internationale adviesnetwerken als BBDO, Y&R en TBWA alwaar hij vele, grote (inter)nationale merken adviseerde.

Na een burn-out wist hij dat hij het roer om moest gooien. Hij verhuisde naar Drouwen en richtte zijn Karmanomics op, geënt op het gedachtegoed van de beroemde Vietnamese boeddhistische leraar Thich Nhat Hanh. Hij schreef drie boeken met een boeddhistische signatuur, maar bereikte een select groepje mensen. In 2016 veranderde dit met de uitgave van het *Handboek Betekenisvol Ondernemen*, dat een bestseller werd. Landelijke bekendheid kreeg hij verder met zijn optreden in een uitzending van VPRO Tegenlicht over de betekeniseconomie.

Kees zet zich met tomeloze energie in voor de betekeniseconomie. Hij blijft boeken schrijven (bijvoorbeeld samen met Nadine Maarhuis *Pioniers van de welvaart*), treedt veelvuldig op (onder meer twee keer op de Positive Finance Day van het New Financial Forum), staat aan de bakermat van veel nieuwe initiatieven, zoals MaatschapWij (inspiratieplatform voor een socialer, vitaler en duurzamer Nederland), PeoplePurposePractice en het Thrive Institute. Hij was van 2018 tot 2019 directeur van SMO (de zakelijk-maatschappelijke denktank van de Erasmus Universiteit Rotterdam) en is sinds 2020 Lector Betekeniseconomie aan de Hogeschool Rotterdam. Hij helpt bovendien veel ondernemers met het zetten van (verdere) stappen in de betekeniseconomie. Zo bedacht hij samen met Henk Smit van Driekant Ambachtscentrum de Wereldbol, eerlijk, voedzaam brood dat inmiddels door steeds meer winkels in Nederland wordt verkocht. Van elk verkocht brood gaat een bedrag naar The Hunger Project. "Met iedere hap komt zo een hongervrije wereld dichterbij."

